מתני' ומולפין עליו. את המומן: **כיד.** אבל לא בכלי. וגמ' פריך הא אמרת ריש מ' מרחיצין דמשמע כדרכו והדר תני אפילו לזלף עליו בכלי אסור: **ספק.** כגון ספק בן ח' חדשים [וספק בן ט'] דהוא כאבן בעלמא ואין מילתו דוחה שבת (וספק בן ט'): **ר' יהודה מתיר באנדרוגינוס.** לאיתרבי מקרא כדמפרש בגמ' לקמן[ב]: **גמ' והא אמרת ריש מ' מרחיצין.** ואפילו כדרכו: **כילד קטני.** מרחיצין דריש לא כדרכו הוא דתנא סיפא לפרושי כילד מרחיצין כגון לזלף כיד ואפילו כיוס לאשון: **תניא לוותיה דרבא כו':** ה"ג **כיוס השלישי מולפין עליו כיד.** ולא גרסינן אבל לא בכלי: **אמאן נמ"ק.** הך סיפא תנא קמא אמרה לאיתן ר"א אפילו הרחצה כדרכו אדי: **משום דגדול לא סליק כישרא הייא.** הייני טעמא דמעשה שבת לא לאיה גמורה היא משום דגדול אין מכה שבנשרו מעלה אחרוכה מהר אבל קטן נמרפא מידי סכנתו מהר: **אורי ליה כשמעתיה.** המיר לו הרחצה כדרכו ביום לאשון שחל להיות בשבת: **איתא.** נעשה מולה והיה דוחה שבת על כך נעשה: **אמר בהדי תרגימנא דסבי למה לי.** מה היה לי לאלון כנגד זקנים הללו רב יהודה ורבה בר אבוה שפירשו שאסור להרחיץ: **אי אמרת בשלמא ס"ק מולפין.** ביום לאשון קאמר ולא אייתי בהרחצה כלל אלא בזילוף הייני דאמרת ר"א בן עזריה ופליג ואמר מרחיצין: **אלא אי אמרת.** תנא קמא נמי מרחיצין אמר בשני הימים ולא פליג ר"א אלא איום שלישי דקאמר מ"ק מזלפין אף מרחיצין ביום השלישי מיבעי ליה: **הוו כה.** דייקי כה: **דאי ס"ד הרחצה מילה מי גרע מחמין על גבי מכה.** דשרי והכא אסרי רבנן בשלישי[ג] (לגמרי): **ולא שני כו'.** והכא גבי מילה בהומתו בשבת עסקינן הלכך בשלישי דליכא סכנתא לא: **אמר אביי אנא בעאי דאישני ליה.** אני הייתי רוצה לתרץ אתקפתא זו כדשני ליה רב יוסף מפני שסכנה היא לו: **וקדם רב יוסף ושנייא ליה.** דודאי מתניתין חמין שהומתו בשבת נמי שרי בימים הראשונים ולר"א אף בשלישי מפני שמניעת חמין סכנה היא לו: **אין נותנין כו'.** קס"ד גזרה משום שחיקת סמנין כשמואל דטעמיה משום הכי הוא והיינו דקאמר אבל נותן תוך למכה ולא מוכחא מילתא לגרפואה: **מוך יבש וספוג יבש.** דלאו לגרפואה היא אלא שלא ישרטו בגדיו הקשים מכתו: **אבל לא כתיתין יבישים** [ד] **ונמי יבש.** מחיכות בגדים דקות משום דמסו וגזרו משום שחיקת סמנין: **קשיא כתיתין אכתיתין.** ריש"א שרי מוך יבש דהיינו כתיתין וסיפא אסר כתיתין: **תדפי.** חדשים שלא היו על גבי מכה מעולם מסו עתיקי לא מסו: ה"ג **שמע מינה הני כתיתין מסו: ערלתו ודאי דוחה השבת.** דבהאי קרא וביום השמיני[ד] דילפינן מיניה[ה] אפילו בשבת כתיב בסיפיה ערלתו דמשמע מיעוטא ערלתו של זה ולא של אחר ולמעוטי סיפא אתא: אנדרוגינוס

מתני' מרחיצין את הקטן בין לפני המילה ובין לאחר המילה ומזלפין עליו ביד אבל לא בכלי ר"א בן עזריה[ו] אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר [ז]ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים ספק ואנדרוגינוס אין מחללין עליו את השבת ורבי יהודה מתיר באנדרוגינוס: **גמ' והא** אמרת רישא מרחיצין רב יהודה ורבה בר אבוה דאמרי תרוייהו כיצד תני מרחיצין את הקטן בין לפני מילה בין לאחר מילה כיצד מזלפין עליו ביד אבל לא בכלי אמר רבא והא מרחיצין קתני אלא אמר רבא הכי קתני מרחיצין את הקטן בין מלפני מילה בין לאחר המילה ביום הראשון בדרכו וביום השלישי שחל להיות בשבת מזלפין עליו ביד אבל לא בכלי ר"א בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים תניא כוותיה דרבא מרחיצין הקטן בין לפני מילה בין לאחר מילה ביום ראשון בדרכו וביום השלישי שחל להיות בשבת מזלפין עליו ביד ר"א בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים ובשהן מזלפין אין מזלפין לא בכוס ולא בקערה ולא בכלי אלא ביד אתאן לתנא קמא מאי אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר משום דגדול לא סליק בישרא הייא קטן סליק ביה בישרא הייא ההוא דאתא לקמיה דרבא אורי ליה כשמעתיה איחלש רבא אמר אנא בהדי תרגימנא דסבי למה לי אמרו ליה רבנן לרבא והתניא כוותיה דמר אמר להו מתניתין כוותיהו דיקא ממאי מדקאמר רבי אלעזר בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת אי אמרת בשלמא תנא קמא מזלפין קאמר היינו דקאמר ליה ר"א בן עזריה מרחיצין אלא אי אמרת תנא קמא מרחיצין ביום הראשון קאמר ומזלפין ביום השלישי האי רבי אלעזר בן עזריה אומר מרחיצין אף מרחיצין מיבעי ליה כי אתא רב דימי אמר רבי אלעזר הלכה כר"א בן עזריה הוו בה במערבא הרחצת כל גופו או הרחצת מילה אמר להו ההוא מרבנן ורבי יעקב שמיה מסתברא הרחצת כל גופו דאי ס"ד הרחצת מילה מי גרע מחמין על גבי מכה דאמר רב אין מונעין חמין ושמן מעל גבי מכה בשבת מתקיף לה רב יוסף ולא שני לך בין חמין שהוחמו בשבת לחמין שהוחמו מע"ש מתקיף לה רב דימי וממאי דהכא בחמין שהוחמו בשבת פליגי דילמא בחמין שהוחמו בע"ש פליגי אמר אביי אנא בעאי דאישני ליה וקדם ושני ליה רב יוסף מפני שסכנה הוא לו איתמר נמי כי אתא רבין א"ר אבהו א"ר אלעזר ואמרי לה א"ר אבהו א"ר יוחנן [א]הלכה כר"א בן עזריה בין בחמין שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו מע"ש בין הרחצת כל גופו בין הרחצת מילה מפני שסכנה היא לו: גופא אמר רב אין מונעין חמין ושמן מעל גבי מכה בשבת ושמואל אמר נותן חוץ למכה ושותת ויורד למכה מיתיבי [ב]אין נותנין שמן וחמין על גבי מוך ליתן על גבי מכה בשבת התם משום סחיטה תא שמע אין נותנין חמין ושמן על גבי מוך שעל גבי מכה בשבת התם נמי משום סחיטה תניא כוותיה דשמואל [ג]אין נותנין חמין ושמן על גבי מכה בשבת אבל נותנין חוץ למכה ושותת ויורד למכה תנו רבנן [ד]נותנין על גבי המכה מוך יבש וספוג יבש אבל לא גמי יבש ולא כתיתין יבשין קשיא כתיתין אכתיתין לא קשיא [ה]הא בחדתי הא בעתיקי אמר אביי שמע מינה הני כתיתין מסו: ספק ואנדרוגינוס כו': תנו רבנן [ז]ערלתו ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא

מי גרע מחמין על גבי מכה. והיכי אסרי רבנן כשלישי אע"ג דאיכא למימר דרב אמרה למילתיה כר"א בן עזריה דספקינן לעיל הלכתא כוותיה משמע ליה דלכ"ע קאמר ועוד דאפילו לר"א בן עזריה פריך דמשמע דשרי בשלישי משום סכנה מדמייתי קרא ויהי ביום השלישי וכל מילי במכה שאין בה סכנה: **ואין** מונעין חמין ושמן. פירש ה"ר יוסף פורת נסים רבינו שמואל דבמעורבת יחד אייתי דאי כל חד בחפי נפשיה מאי קמ"ל בשמן מתני' היא בפ' שמנה שרצים (לעיל דף קיח.) אבל סך הוא את השמן והיינו אפילו על גבי מכה מדקתני בני מלכים סכין ע"ג מכותיהן שמן ווירד מכלל דבשאר שמן מותר לאחר אפילו ע"ג מכה ושמואל נמי היכי הוה פליג: ולא

שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים תניא כוותיה דרבא מרחיצין הקטן בין לפני מילה בין לאחר מילה ביום ראשון בדרכו וביום השלישי שחל להיות בשבת מזלפין עליו ביד ר"א בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים ובשהן מזלפין אין מזלפין לא בכוס ולא בקערה ולא בכלי אלא ביד אתאן לתנא קמא מאי אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר משום דגדול לא סליק בישרא הייא קטן סליק ביה בישרא הייא ההוא דאתא לקמיה דרבא אורי ליה כשמעתיה איחלש רבא אמר אנא בהדי תרגימנא דסבי למה לי אמרו ליה רבנן לרבא והתניא כוותיה דמר אמר להו מתניתין כוותיהו דיקא ממאי מדקאמר רבי אלעזר בן עזריה אומר מרחיצין את הקטן ביום השלישי שחל להיות בשבת אי אמרת בשלמא תנא קמא מזלפין קאמר היינו דקאמר ליה ר"א בן עזריה מרחיצין אלא אי אמרת תנא קמא מרחיצין ביום הראשון קאמר ומזלפין ביום השלישי האי רבי אלעזר בן עזריה אומר מרחיצין אף מרחיצין מיבעי ליה כי אתא רב דימי אמר רבי אלעזר הלכה כר"א בן עזריה הוו בה במערבא הרחצת כל גופו או הרחצת מילה אמר להו ההוא מרבנן ורבי יעקב שמיה מסתברא הרחצת כל גופו דאי ס"ד הרחצת מילה מי גרע מחמין על גבי מכה דאמר רב אין מונעין חמין ושמן מעל גבי מכה בשבת מתקיף לה רב יוסף ולא שני לך בין חמין שהוחמו בשבת לחמין שהוחמו מע"ש מתקיף לה רב דימי וממאי דהכא בחמין שהוחמו בשבת פליגי דילמא בחמין שהוחמו בע"ש פליגי אמר אביי אנא בעאי דאישני ליה וקדם ושני ליה רב יוסף מפני שסכנה הוא לו איתמר נמי כי אתא רבין א"ר אבהו א"ר אלעזר ואמרי לה א"ר אבהו א"ר יוחנן [א]הלכה כר"א בן עזריה בין בחמין שהוחמו בשבת בין בחמין שהוחמו מע"ש בין הרחצת כל גופו בין הרחצת מילה מפני שסכנה היא לו: גופא אמר רב אין מונעין חמין ושמן מעל גבי מכה בשבת ושמואל אמר נותן חוץ למכה ושותת ויורד למכה מיתיבי [ב]אין נותנין שמן וחמין על גבי מוך ליתן על גבי מכה בשבת התם משום סחיטה תא שמע אין נותנין חמין ושמן על גבי מוך שעל גבי מכה בשבת התם נמי משום סחיטה תניא כוותיה דשמואל [ג]אין נותנין חמין ושמן על גבי מכה בשבת אבל נותנין חוץ למכה ושותת ויורד למכה תנו רבנן [ד]נותנין על גבי המכה מוך יבש וספוג יבש אבל לא גמי יבש ולא כתיתין יבשין קשיא כתיתין אכתיתין לא קשיא [ה]הא בחדתי הא בעתיקי אמר אביי שמע מינה הני כתיתין מסו: ספק ואנדרוגינוס כו': תנו רבנן [ז]ערלתו ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא

הלכה כשמואל דתניא כוותיה, אין נותנין חמין ושמן ע"ג מכה בשבת אבל נותן חוץ למכה ושותת ויורד למכה. תנו (רב) [רבנן] נותנין ע"ג מכה מוך יבש וספוג יבש אבל לא גמי יבש ולא כתיתין יבשין. קשיא כתיתין אכתיתין, רישא קתני נותנין ע"ג המכה מוך יבש והוא כתיתין, והדר תני ולא כתיתין יבשין. ופרקינן לא קשיא הא בחדתי, והוא מוך יבש מוחר שאין משובכין כרשייה, אבל כתיתים ישנים אסורין. ועלה אמר אביי שימ הוא נקרא מסו, מי נקרא היא כתיתין והן סמרטוטין יבשים שיש עליהם טינוף צואה ריעי. כדגרסינן בע"ז ליתו נקרא מקוקלתא וכו'. תיר ערלתו ערלתו וראי דוחה את השבת

עין משפט נר מצוה

כה א מיי' פ"ב מהל' מילה הלכה ח' וסי"ב מהל' שבת הלכה יד סמג עשין כח טוש"ע א"ח סי' שלא סעיף ט:

כבב ב ג מיי' שם מהל' שבת הלכה טו טוש"ע א"ח סי' שם סעיף כג:

ל ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף כג:

תורה אור השלם

ז ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו ויבאו על העיר בטח והרגו כל זכר: בראשית לד כה

2 וביום השמיני ימול בשר ערלתו: ויקרא יב ג

מוסף רש"י

מרחיצין את הקטן ביום השלישי. שלף ביום השלישי מסוכן הוא (לעיל מז:).

רב נסים גאון

ולא שאני לך בין המין שהוחמו בשבת למין שהוחמו מערב שבת. תמצא נשיאות ונתינות שבדבר זה ומה שנאמר עליו בפ' כירה (דף לח:) דתנן מעשה שעשו אנשי טבריא שהביאו פילין של צונן לתוך אמה של חמין. אמרו להם חכמים אם בשבת כחמין שהוחמו בשבת אסורין ברחיצה (וכו') ומותרין בשתיה. ואוקימנה כר' שמעון דאסורין להשתשף בהן כל גופו. ולענין חמין שהוחמו מערב שבת אמר שמואל לא התירו לרחץ בהן אלא פניו וידיו ורגליו, ותניא כוותיה דשמואל חמין שהוחמו מערב שבת למחר רוחץ בהן פניו וידיו ורגליו אבל לא ירחץ בהן כל גופו. ולר' שמעון מותר להשתשף בהן כל גופו. ובפרק חבית (דף מז:) תמצא שיחוק דבר זה של ר' שמעון שמתיר להשתשף בהן כל גופו. אסור לרחץ בהן כל גופו.

מסורת הש"ס

ב) לעיל פ. ע"ב, ג) ודף קלז.). ד) כ"ל מ"ז ח"ל נמחק יקחו נמחי דמסכים רבא לפי דסבר דגיקא מותיכו ולא בתיר מ"ק אפר לגלף כיום ג', ד) [יקרא יב], ה) [לעיל קלב:].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל לא מתיתין יבשים מתיכות כל"ל ומיכות ונמי יבש נמחק:

רבינו חננאל

מתניתין מרחיצין את הקטן בין לפני המילה ובין לאחר המילה ומזלפין עליו, אבל לא בכלי. ראקשי הואך קתני מזלפין מכלל שרחיצה אסורה, והא רישא דמתניתין קתני מרחיצין, ופרקינן רב יהודה ורבה בר אבוה אמרו כך סידור המשנה, מרחיצין את הקטן בין לפני המילה ובין לאחר המילה, והרחצה זו כיצד היא ע"י זילוף היא ביד אבל לא בכלי. ואקשי עלידו רבה והא מרחיצין קתני וזילוף אינה רחיצה. ופריק רבא משנתנו הא דתקני מרחיצין ביום ראשון של מילה אם היא שבת רחיצה כדרכו בין לפני המילה ובין לאחר המילה, וביום השלישי שחל להיות בשבת מזלפין ביד אבל לא בכלי, ותניא כוותיה דרבא. ואע"ג דתניא כוותיה לפום דקדוקא דמתניתין לא מיתקומה כתירוצה, דהא רבה בנפשיה אורי כשמעתיה ואיחלש, ועיין במתניתין שפיר וחזא דלכאורה כתירוצה דהכא, וכי עיין בה ראות איתברר ליה כתירוצה דרב יהודה ורבה בר אבוה. דאי כתירוצה דידיה, דאוקמא למתניתין שאמרו חכמים מרחיצין ביום ראשון בשבת בדרכו ומזלפין ביום שלישי שחל להיות בשבת, ר' אלעזר בן עזריה אומר אף מרחיצין ביום שלישי שחל להיות בשבת, היה צריך לומר, כמני שאמרו חכמים יום ג' שחל להיות בשבת מזלפין. בא הוא ואמר מזלפין ואף מרחיצין. אלא מכיון שלא אמר כך, שמענו מינה שלא הוכירו חכמים ביום ג' שחל להיות בשבת רחיצה ולא זילוף, ומכילא שמענו דלית להו לרבנן ביום השלישי לא רחיצה ולא זילוף. ר' אלעזר בן עזריה אומר מרחיצין את המילה ביום השלישי שחל להיות בשבת שנאמר ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים וכ"ש ביום ראשון, וקא"ל בר' אלעזר בן עזריה דאמרינן א"ר אבהו א"ר יוחנן הלכה כר' אלעזר בן עזריה בין בחמין שהוחמו בשבת ובין חמין שהוחמו מע"ש, בין הרחצת כל גופו בין הרחצת מילה מפני שסכנה היא לו. גופא אמר רב אין מונעין חמין ושמן מע"ג מכה בשבת, ושמואל אמר נותנין חוץ למכה ושותת ויורד למכה. ואע"ג דקא"ל רב ישמואל הלכה כרב באיסורי, הכא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com